
KOORGELEIDE

uitgave van de afdeling bisdom Roermond van de
Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging

nummer 78,
november 2008

Redactie-adres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

In dit nummer van Koorgeleide ...

- 3 Ten geleide
- 4 Van het secretariaat
- 5 Kerkmuzikale/liturgische stem uit Rome
- 7 Tussen zingen en bidden
- 9 Zorgen en perspectieven voor de kerkmuziek
- 10 Gregoriaans: Advent
- 12 KGL-Bibliotheek-Nieuws
- 16 Kerkmuziek op de elektronische snelweg (XXI)
- 18 Oecumene op verhoogde toon
- 20 Toelichting bij de muziekbladen
DO-UT-DES-MUZIEKBLADEN
- 22 Vanaf de orgelbank
- 23 Jubal, de eerste bijbelse musicus.
- 26 Samen zingen ... is samen vieren
- 28 Basiscursus kinderkoördirectie
- 29 Verslag studiedag kinderkoördirectie
- 30 VNK-Info
- 31 Nieuws alla breve
- 32 Door de H.Geest geleide hand van de
orgelstemmer
- 33 Samen zingen in Maasbree
- 34 KIA verslag
- 35 Activiteitenagenda

Koorsecretaris - dirigent - organist

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan te melden aan het diocesaan secretariaat NSGV.**
- Een persoonlijk abonnement voor 3 nummers per jaargang is mogelijk door € 7,- per jaar over te maken op ons postbanknummer (zie onder).

LEDEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR DER NEDERLANDSE SINT-GREGORIUS-VERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Mgr. Dr. Th. Willemsen, vicaris voor Liturgie en kerkmuziek, voorzitter,
Abdijhof 1, 6041 HG Roermond (0475-339465.)
Aalm. G. Grond, vice-voorzitter,
Graaf van Hornelaan 5, 6093 BM Heythuysen (0475-494442 tel. en fax)
J. Augenbroe, secretaris,
Laan van Hövell tot Westerflieër 27, 6411 EW Heerlen. (06-53265172,
fax.045-5740496) e-mail: j.j.augenbroe@planet.nl
Drs. G. Moonen, penningmeester,
Bob Boumanstraat 26, 6042 EH, Roermond (0475-386772 werk)
J. Halmans-Gommans, Matterhornlaan 13, 5801 KH Venray (0478-583806)
Mr. Drs. J. Hoorens, Beijerstraat 13, 6118 CS Nieuwstadt (046-4853969)
Drs. A. van Hout pr., Molenstraat 4, 6191 KP Beek (06-53329484)
Mw. A. Jansen, Hondstraat 16, 6211 HX Maastricht (043-3216892)
E. Smeets pr., Kerkberg 7, 6374 ES Landgraaf (045-5312378)
J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475-496456)
L. Stultiens, Schaapsweg 25, 6077 CD St.Odiliënberg (0475-533332)
C. Tonnaer, Broekstraat 20, 6085 HG Horn (0475-582276)
A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077-3662479)

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond (NSGV):

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond (ook voor het aanvragen van onderscheidingen)
Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond (secretariaat en documentatiecentrum zijn op werkdagen te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken tussen 14.00 en 17.00 uur).
Website: www.nsgvroermond.nl
Telefoon: 0475-386725 / fax: 0475-386797 / e-mail: nsgv@bisdom-roermond.nl
Bankrelaties: Fortis Bank: 22.98.52.599 en Postbank: 1028074,
beide t.n.v. 'Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging (landelijk bureau)

Post- en bezoekadres: Plompstorengracht 3, 3512 CA Utrecht
Telefoon: 030-2331010 / fax: 030-2335680 / e-mail: info@nsgv.nl / www.nsgv.nl

KUNSTFACTOR

Postadres: Plompstorengracht 3, 3512 CA Utrecht
Telefoon: 030-2335600 / fax: 030-2335680 / e-mail: info@kunstfactor.nl

Redactie: Aalm.Guido Grond, Rob Peters, Ad Voesten, Marian Verstappen (secr)
e-mail: koorgeleide@home.nl. Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond

ISSN 1383 - 7109

Ten geleide

* Op de voorzijde van deze, derde en laatste aflevering van Koorgeleide dit jaar een afbeelding van de wijnstok, genomen in Winnigen (Duitsland). Hierbij denken wij aan de tekst uit de afscheidsrede van Jezus Christus: "**Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken**". Deze tekst is van een nieuwe melodie voorzien. Zie de DO-Muziekbladen.

* Het '**Jaar van het Gezin**' loopt ten einde. Wat hebben wij tot nu toe gedaan in parochies en dekenaten aan de jonge zingende kinderen in samenwerking met de oudere zingende mensen? **Een kort verslag hierover stellen wij als redactie op prijs.**

* In dit nummer een goede variatie aan onderwerpen met o.a. de nadruk op '**zingende kinderen**', de toekomst van de kerkmuziekbeoefening.

* Het komende jaar, **2008, is het JAAR VAN HET PRIESTERSCHAP.**

Niet alleen van het ambtelijk, herderlijk priesterschap, vervuld door de gewijde priester, maar ook van het algemeen priesterschap waarin wij allen delen door de doop en het vormsel. Heel de gemeenschap van de gelovigen als zodanig, is priesterlijk. (vgl. "Twee wijzen tot deelname aan het ene priesterschap van Christus." in "Katechismus van de Katholieke Kerk" (1995)). Daardoor is de kerk in deze wereld 'Gods eigen volk' (I Petr.2,9). Door dienstbaar te zijn is het volk Gods priester. Ieder heeft hierin een heel eigen opdracht en zending. Heel in het bijzonder al die zingende mensen, jong en oud, die op erdienstvaardige wijze invulling geven

aan de opdracht 'evangelisare per musicam sacram' in en buiten de liturgie, in en buiten het kerkgebouw.

In dit nieuwe jaar 2008 een speciale aandacht voor het charisma en de spiritualiteit van de kerkmusicus in liturgisch perspectief. Kerkmuziek als bron van spiritualiteit en de spiritualiteit van de kerkmusicus. Daarbij alle rollenspelers in de liturgie betreffend.

* In verband met de verschijningsdatum van dit nummer kunnen de onderscheidingen en **jubilarissen nog niet vermeld** worden.

* De volgende, eerste aflevering van Koorgeleide, in het nieuwe jaar 2008, KGL 79, zal in de maand april verschijnen. Uiterlijke datum voor het inleveren van kopij (bij voorkeur per e-mail of op floppy): **1 maart 2008** a.s..

* De Redactie wenst U allen, zo nauw betrokken bij de liturgische muziek, alvast een goede voorbereiding op het nieuwe kerkelijke jaar, het begin van de Adventsperiode op weg naar het Feest van de Geboorte van onze Heer Jezus Christus en op de viering van Oud- op Nieuwjaar 2008.

De Redactie

Van het secretariaat

- Regelmatig blijkt dat bij veel koorsecretariaten niet bekend is, dat onze diocesane NSGV over een **eigen website** beschikt.

Voor het laatste nieuws omtrent de kerkmuziek in ons bisdom kunt u terecht op www.nsgvroermond.nl. Vind u daar niet de informatie die u zoekt en die ook voor anderen belangrijk zou kunnen zijn, geef het dan even door aan mevrouw Dorien Houbiers op ons secretariaat. Zij is veelal op woensdagmiddag tussen 14.00 en 17.00 uur daar aanwezig en dus ook telefonisch bereikbaar. Naast haar zorg omtrent alles wat met auteursrechten heeft te maken is zij waakzaam over de inhoud van onze website.

- De jaarlijkse diocesane **studiedag voor de cantor** werd dit jaar op 30 september gehouden te Roermond. In de refter van het bisdom aan de Swalmerstraat werden de workshops gehouden onder leiding van pastoor Ed Smeets, zangpedagoge Mw. Annie Jansen en gregorianist-dirigent Cyriel Tonnaer. In een afsluitende vesperviering in de kathedraal werd het bestudeerde op waardige wijze in de praktijk gebracht.
- De **vergrijzing in onze koren** neemt vaak zorgelijke vormen aan. Krimpende zangersaantallen in onze kerkkoren zijn het onafwendbare gevolg als er geen actie wordt ondernomen. Hebt u zich als kerkzanger wel eens afgevraagd, wie er over een aantal jaren op uw plaats zal staan om mee te werken aan de liturgie tijdens de wekelijkse vieringen en op hoogfeestdagen?

In ons bisdom is er daarom voor gekozen de handen uit de mouwen te steken en met het **kinderkoorstimuleringsproject “Da Capo”** een aanvang te maken in de hoop dat er een kweekvijver zal ontstaan waaruit onze kerkkoren op termijn onze opvolgers zullen kunnen halen. Onze diocesane werkgroep Kind-Koor-Kerk staat klaar om het drie jaren durende project samen met de uitvoerder daarvan: Sergio van Santvoort Vorst, te starten. Helaas ontbreken nog wat (daartoe benodigde) middelen. Voor het geval u iemand kent, die daarin de helpende hand kan toesteken, houden wij ons zeer aanbevelen.

- Regelmatig wordt onze hulp ingeroepen bij het **zoeken naar een dirigent en/of organist**. Ook komt het voor dat zich een kerkmusicus, die op dat moment op zoek is naar een koor, zich aanbiedt. Vaak kunnen wij partijen bij elkaar brengen. Vanzelfsprekend zijn wij op dat punt graag het aanspreekpunt voor koren en musici. Houdt ons op de hoogte en geef eens op wat u zoekt. Misschien kunnen wij helpen. Is dat op een gegeven moment niet zo dan kan veelal via het Infobulletin van het bisdom in de rubriek “Vacatures in de Kerkmuziek” voor u kosteloos deze vacature kenbaar worden gemaakt.
- Steeds opnieuw blijkt, dat er voor **studiedagen en cursussen** op het gebied van kerkmuziek een groeiende belangstelling is. Hebt u belangstelling voor een of meerdere studiedagen en/of cursussen, schroom dan niet het even te

laten weten aan ons secretariaat Een kort briefje of een telefoontje is voldoende. Hebt u in dat verband bepaalde wensen, laat ook dat even weten.

Misschien kan daarmee alsnog bij volgende gelegenheden rekening worden gehouden. Onze doelstelling blijft de kwaliteit van onze kerkmuziek zo breed mogelijk te ondersteunen.

- Op ons secretariaat worden in de aanloop naar het feest van St. Caecilia honderden aanvragen voor **onderscheidingen**, waarmee trouwe kerkzangers voor een lange staat van dienst nog eens extra worden geëerd.

Om alle aanvragen tijdig te kunnen verzorgen is van belang, dat daarvoor een aanvraagtermijn van circa 3 maanden in acht wordt genomen.

De heer Bert Ebben, die specifiek is belast met het verzorgen van de aanvragen, wil de aanvragende parochieën koorbesturen zeker niet teleurstellen. Hij wil in ieder geval voor de jubilerende kerkzanger, die vanwege zijn trouw aan de kerkzang een onderscheiding heeft verdiend, deze onderscheiding tijdig bij aanvrager aanleveren zodat daarmee de jubilaris als blijk van waardering kan worden geëerd.

Jan Augenbroe, secretaris

Kerkmuzikale/liturgische stem uit Rome

DE GEEST VAN DE LITURGIE

Onlangs verscheen in Nederlandse vertaling het reeds sinds 2000 bekend geworden boek van Joseph Kardinaal Ratzinger, *Der Geist der Liturgie - Eine Einführung* (Verlag Herder, Freiburg i.Br. 2000). De Nederlandse vertaling is uitgegeven door de Vereniging voor Latijnse Liturgie. Het is een boek voor ieder die geïnteresseerd is in de ware liturgie van de Rooms-katholieke Kerk. Het eerste deel behandelt 'Het Wezen van de liturgie'.

Het tweede deel gaat over 'Tijd en ruimte in de liturgie'. Het derde deel over 'Kunst en liturgie'. Het laatste, vierde deel over 'Liturgische vormen'. In deel 3b dat handelt over de muziek schrijft de nu paus Benedictus geworden auteur.

Het woord 'zingen' (met de daarbij horende woorden 'gezing' etc.) is een van de meest gebruikte woorden van de Bijbel. In het Oude Testament komt het woord 309 keer voor, in het Nieuwe Testament 36 keer.

“De eerste vermelding van het zingen vinden wij in de bijbel na de doortocht door de Rode Zee. Nu is Israël definitief bevrijd uit de slavernij; ... De Apocalyps van Johannes trekt de boog nog eens een stuk verder. De laatste vijanden van het Godsvolk gaan op het toneel van de geschiedenis staan: de satanische drie-eenheid, bestaand uit het dier, zijn standbeeld en het getal van zijn naam.

Nadat zo voor het heilige Israël van God alles verloren schijnt tegenover zo'n overmacht, wordt de ziener het visioen van de overwinnaars geschonken: “Ze stonden op de glazen zee en bespeelden de harpen Gods en zij zongen het lied van Mozes, de dienstknecht van God, dat nu wordt tot het lied van het Lam”” (Apok. 15,3). De paradox van toen wordt nog machtiger: niet de reusachtige roofdieren, met hun macht over de media en hun technische kracht, halen de overwinning: het geofferde Lam overwint. En zo klinkt nog eens, definitief, het lied van Mozes, de dienstknecht van God, dat nu wordt tot het lied van het Lam” (blz.102-103).

In de psalmen vinden wij het bijbelse lied. Immers: “Het psalmenboek toont ons in zijn gebeden poëzie de gehele spanwijdte van ervaringen die geworden zijn tot gebed en gezang voor God. Rouw, klacht, ook aanklacht, vrees, hoop, vertrouwen, dankbaarheid, vreugde - het hele leven wordt erin weerspiegeld, zoals het zich ontvouwt in de dialoog met God.

Opvallend is dat zelfs de klacht in uitzichtloze nood bijna altijd eindigt met een woord van vertrouwen, als het ware met een anticipatie op Gods reddende handelen. In zoverre zou men in zeker zin al deze 'nieuwe liederen' kunnen aanduiden als variaties op het lied van Mozes. (...) Wat de zingende Kerk betreft, kunnen wij hier dezelfde verbinding van continuïteit en vernieuwing opmerken die wij in de essentie zelf van de liturgie, bij de kerkenbouw en bij de beelden gezien hebben: het psalterium wordt geheel vanzelf ook het gebedenboek van de jonge Kerk, die daardoor vanzelf ook een Kerk geworden is die haar gebeden zingt. Dat geldt op de eerste plaats voor het psalterium, dat men nu natuurlijk samen met Christus bidt. Had Israël in de canon de psalmen grotendeels aan koning David toegeschreven en daarmee ook een bepaalde heilshistorische en theologische interpretatie gegeven, voor de christenen is het duidelijk dat Christus de ware David is” (blz .104-105).

*“In der Musik
wie in der Religion
wird der Mensch
vom Unsichtbaren berührt.
Die Erfahrung des Schönen
verweist ihn dabei
auf eine Wirklichkeit,
die grösser ist als er selbst.”*

*Georg Ratzinger (83 jaar),
broer van Paus Benedictus VI
en voormalig dirigent van de
Regensburger Domspatzen.*

KOORZAKEN

Tussen bidden en zingen

Als ik mijn koorzangers zou laten kiezen tussen *“Kom Schepper, heilige Geest”* en *“Veni Creator Spiritus”*, dan zal de keuze vrijwel unaniem op *“Veni Creator”* vallen. Ik vermoed dat dat bij de meeste kerkkoren het geval zal zijn. Toch zou je kunnen zeggen, dat men het Latijn amper verstaat, en vaak niet eens weet wat men zingt (hooguit dat het bij Pinksteren hoort). De zanger zal hoogstwaarschijnlijk antwoorden: het Nederlands versta ik wel, maar de muziek doet me niets. En dat terwijl juist bij dit voorbeeld de Nederlandse melodie zwaar leunt op zijn Gregoriaanse evenknie. Er is blijkbaar nog iets anders aan de hand.

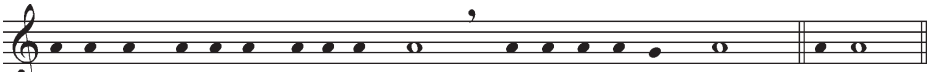
Vraag eens een zanger die een Nederlandstalig strofisch lied gezongen heeft om de inhoud eens na te vertellen. Verder dan een algemene sfeeraanduiding zullen de meesten niet komen. Als dirigent heb ik namelijk mijn handen vol om de zangers bewust te maken van juiste fraseringen, komma's, zinsbouw (die vaak per couplet anders is), dynamische nuanceringen en natuurlijk de emotionele geladenheid. Als hier geen aandacht aan besteed wordt, zal men vaak niet verder komen dan een neutraal *“opzeggen”* van de tekst zonder er echt bij stil te staan hoe mooi die vaak is. En dan klaagt men al gauw dat er *“niets aan”* is.

Het heeft geen zin om nu een beschuldigende vinger te heffen. Is het desinteresse van de zanger voor de inhoud van de tekst? Is het nalatigheid van de dirigent om er muzikaal alles uit te halen wat erin zit? Is het een slechte compositie? Is het een algemene aversie tegen het Nederlands? Misschien zegt de zanger wel: dat Nederlands is niks, geef mij het Gregoriaans maar terug.

De kern van mijn betoog gaat echter niet over de taal, maar over het karakter van de muziek zelf. Historisch gezien is het Gregoriaans de bron van onze kerkmuziek. De oorspronkelijke synagogale gezangen waren voor de eerste Christenen een bron waar de nieuwe muziek bij aansloot. Het oude Gregoriaans heeft dus in wezen een Oosterse inslag. Opvallend is de vaak eindeloze stroom noten op slechts enkele lettergrepen: het melisma (denk aan de *“Alleluia-gezangen”*). Voor *“nuchtere”* Westerlingen is dit eigenlijk wezensvreemd. Er werden zelfs pogingen ondernomen om enkele melodieën te *“verwestersen”* door de slierten noten van invullende teksten te voorzien: te *“troperen”* (bijv. *“Kyrie fons bonitatis”*). Syllabisch zingen (één noot per lettergreep) is typisch Westers: boter bij de vis.

Je kunt ook een vergelijking maken met opera-aria's, waarin de componist de emoties vaak vertaalt in eindeloze *“tierlantijnen”*, waarbij de tekst er nauwelijks toe doet. De recitatieven daarentegen zijn veel soberder van aard, daar ze meestal het verhaal vertellen. En dat moet letterlijk goed verstaanbaar zijn, dus zonder franje.

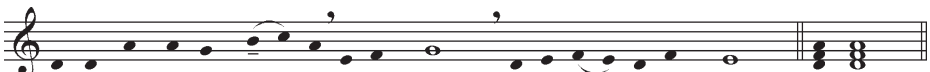
De nieuw gecomponeerde werken zijn dan ook vaak vergelijkbaar met deze recitatiefstijl. Ze zijn weliswaar helder en begrijpelijk geworden, de zanger ervaart dit onbewust als een verarming. De mystiek van de golvende lijnen uit het Gregoriaans is verdwenen of geweld aangedaan. Muziek is de Taal van het Hart. De schoonheid van de melodie en de harmonie is een gevoelsmatige beleving die een rechtstreekse lijn heeft naar de ziel. In welke taal gezongen wordt is voor de zanger van ondergeschikt belang, als het maar mooi is. Dit kan natuurlijk al gauw leiden tot goedkoop sentiment, zoetgevooid, romantisch, lekker in het gehoor liggend. Ook hier zal de dirigent het kaf van het koren moeten scheiden. Dit is een onderwerp dat niet in één artikel te vangen is. Vandaar dat ik me nu beperk tot één voorbeeld. In de bundel *Laus Deo* staat dit begroetingsgezang.

In de naam van de Va - der en de Zoon en de hei - li - ge Geest. A - men.

Wat is de meerwaarde om het gesproken woord op één toon te zingen? De natuurlijke manier van spreken is nog rijker van melodie dan deze eentonige versie. Eentonig heeft immers ook een dubbele betekenis!

Dit soort gezangen deden me tot de titel van dit artikel komen: dit is geen bidden, maar ook geen zingen. Dit is vlees noch vis. Of, nog anders gezegd: hiermee belanden we tussen wal en schip. Zou dezelfde tekst echter wel ondersteund worden door een interessante melodie, dan zal het koor wellicht antwoorden in een welgemeend meerstemmig "Amen". Zó zou het ook kunnen:

In de naam van de Va - der en de Zoon en de hei - li - ge Geest. A - men.

N.B. ik heb absoluut niets tegen het Nederlands, mits de muzikale compositie voldoet aan gevoelsmatige wetmatigheden zoals hierboven beschreven. Dit geldt voor mij als musicus trouwens voor alle muziek, ook in andere talen geschreven.

Ik hoop met dit artikel huidige componisten en tekstdichters aan te sporen om de taal van het hart en de taal van het verstand in hun composities weer in evenwicht te brengen.

Ik hoop dat de kerkzangers in hun (voor-)oordeel zich genuanceerder uitdrukken. Niet alle Nederlandstalige muziek is bij voorbaat "slecht" (omdat het Nederlands is).

Ik hoop dat de dirigenten hun best doen om binnen die immense verscheidenheid aan kerkmuziek de balans te vinden tussen een goede tekst en een mooie compositie. Veel succes.

Annie Jansen
Maastricht, oktober 2007

ZORGEN EN PERSPECTIEVEN

VOOR DE KERKMUZIEK

IN DE R.K. PAROCHIES

Vlak voor het ter perse gaan van deze aflevering ontvingen wij rkkerk.nl - Blad voor katholiek Nederland, nr. 17 - 26 oktober 2007.

Het hoofdartikel draagt bovenstaande kop.

Het artikel begint op blz. 3 als volgt:

“Bijna de helft van de Nederlandse parochies heeft een tekort aan vrijwilligers op het gebied van kerkmuziek, en negentig procent denkt over een paar jaar (nog grotere) problemen te hebben met de inzet van vrijwilligers. Door de ontkerkelijkering (en daarmee het aantal kerkgangers) daalt het draagvlak voor betaalde krachten en een deel van de parochies verwacht dan ook dat dit aantal de komende jaren zal afnemen.

Dat blijkt uit een onderzoek van het KASKI, in opdracht van de stichting Kunstfactor, het nieuwe sectorinstituut voor amateurkunst.

In Roermond vond op 20 oktober juist een symposium over kerkmuzikale ontwikkelingen na het Tweede Vaticaans Concilie plaats, waarbij ook gezocht werd naar nieuwe kerkmuzikale wegen. Tevens waren er enkele kerkmuzikale concerten.

De stichting Kunstfactor heeft ook aandacht voor de kerkmuziek, zowel van rooms-katholieke als protestantse signatuur. Zij werkt samen met enkele landelijke verenigingen, waaronder de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging en Code-Music. Om haar taken goed te kunnen vervullen, wilde Kunstfactor weten hoe de kerkmuziek in de R.K.Kerk wordt uitgevoerd en zich zal ontwikkelen.

Het KASKI-rapport ‘Uitvoering en beleid kerkmuziek in r.k.parochies’ geeft antwoord op die vragen.”

Wij bevelen U van harte aan kennis te nemen van dit zo belangrijke hoofdartikel en het betreffende KASKI-rapport.

Uiteraard komen wij in een volgende aflevering op dit onderwerp terug.

Gregoriaans: Advent

Intr.
I.

R O-rá-te * cae- li dé- su- per, et nu- bes plu-

The image shows a musical score for a Gregorian chant. It consists of two staves. The top staff is a single-line staff with square neumes. The bottom staff is a four-line staff with square neumes. The text 'R O-rá-te * cae- li dé- su- per, et nu- bes plu-' is written below the staves, with a large initial 'R' at the beginning of the first line.

Volgens oud gebruik is de Advent, het begin van het kerkelijk jaar, een periode die begint op de zondag die zich het dichtst bij het feest van H. Andreas (30 november) bevindt en is een periode die vier zondagen omvat.

Gedurende de Advent worden we aangespoord om ons waardig voor te bereiden op het viertien van de komst van de Heer.

In het Getijdenboek roept de kerk ons op om te aanbidden: *“de Heer, de Koning die komend is”, “de Heer die reeds nabij is”, “Hem wiens glorie de volgende dag zal worden aanschouwd”*.

In de hymnen van deze voorbereidings-tijd treffen we loftuitingen aan over de komst van Christus, de Schepper van het heelal, als Heiland, gecombineerd met gebed tot de komende rechter van de wereld om ons te beschermen tegen de vijand.

Gelijksoortige ideeën komen tot uitdrukking in de antifonen voor het Magnificat op de laatste zeven dagen voor de Kerstnacht. In de antifonen roept de kerk de Goddelijke Wijsheid op om ons de weg der wijsheid te leren; de sleutel van David om ons te bevrijden van slavernij; de opkomende Zon om ons, die in duisternis zitten, te verlichten, enzovoort.

In de lezingen en de gezangen van de eucharistievieringen roept de Kerk ons

op om, aangezien de Heiland nabij is, de werken der duisternis te verwerpen en het vuur van de liefde te ontsteken. Zij roept de volken op om de naam van de Heer te prijzen en vraagt hen zich te verheugen in de nabijheid van de Heer. In de evangelies spreekt de Kerk over de Heer die komt in heerlijkheid, over Hem in en door Wie de profetieën in vervulling gaan, over de stem in de woestijn: *“Bereid de weg des Heren”*.

In het getijdengebed worden we dagelijks aangezet om met de voorvaderen te zuchten: *“Laat, o hemel, de dauw van boven neerdalen en laat de wolken de Rechtvaardige regenen: laat de aarde zich openen en de Verlosser ontspruiten”*. Deze woorden van het *“Rorate caeli”* zijn onlosmakelijk verbonden met de Advent.

Niet alleen voor koorzangers, maar ook voor vele kerkgangers is het *“Rorate Caeli”* een geliefd gezang tijdens de Advent.

Het refrein en de eerste twee strofen zijn goed tot teksten van de profeet Jesaja te herleiden, bij strofe drie en vier is dat moeilijker. Tekstfragmenten van Jesaja, maar ook van andere bijbelboeken, zijn in deze strofen als een soort lappendeken aan elkaar gevoegd. Het gezang werd aan het begin van de 17^e eeuw in Parijs gecomponeerd en vond in en bui-

ten Frankrijk spoedig een brede verspreiding.

Aan de poëtische tekst van het refrein "Rorate caeli" (Dauwt hemelen) ligt een verhaal uit het boek Rechters (6, 36-40) ten grondslag. Daar staat te lezen:

Gideon sprak tot God: "Als U Israël werkelijk door mijn hand wil bevrijden, laat de dauw dan alleen op de vacht komen die ik hier neerleg, en laat de grond erom heen droog blijven. Dan weet ik dat U Israël door mijn hand zult bevrijden, zoals U beloofde". De vacht van Gideon, die door God bedekt werd met dauw ten teken van redding, is een beeld van

de maagdelijke geboorte van de Verlosser. Dat beeld wordt in de tekst van de antifoon *Quando natus es* uit de lauden en vespers op 1 januari bevestigd: *'Toen Gij op wondervolle wijze geboren werd uit een maagd, zijn de Schriften in vervulling gegaan: als de regen op de vacht zijt Gij nedergedaald om het menselijk geslacht te verlossen. U loven wij, onze God'.*

Graag wens ik u in de geest van deze inspirerende bijbelteksten een mooie Advent toe.

Cyriel Tonnaer

☞ Wilhelm Ehmann/Frauke Haasemann, **HANDBUCH DER CHORISCHEN STIMMBILDUNG**
Stemvorming is een must bij koorscholing. Dit reeds in 1981 verschenen handboek en nu dit jaar in een 7e druk verschenen biedt op verschillende terreinen uitvoerig praktisch oefenmateriaal inzake stemvorming ter keuze van de koor-dirigent. Het betreft de volgende onderwerpen: lichaamshouding; ademhaling, stemvorming en de toepassing hiervan tijdens de koorrepetitie; praktische oefeningen; inzingoefeningen van liederen, motetten en oratoria.
Deel A van dit grootse werk verscheen reeds in 1958! Uitgave: Baerenreiter-Verlag, Kassel - 7. Auflage 2007.

☞ **HALLELUJEVERZEN - ZON- EN FEESTDAGEN**
Door de Werkgroep Liturgische Muziek is dit overzicht van geschikte en bereikbare composities samengesteld met een aantal nieuwe toonzettingen.
Uitgave: Kunstfactor/ Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, 2007. Prijs: € 5,—.

☞ Geert Jan de Bruin, **OP DE VLEUGELS VAN EEN LIED**
"Gelukkig degenen die liederen tot hun beschikking hebben. Wat een voorrecht als we bij hoogte- en dieptepunten kunnen terugvallen op psalmen en gezangen. Het kan ons zomaar toevallen: te worden meegevoerd op de vleugels van een lied". Deze bundel bevat 61 liederen voor gebruik in en rond de kerkelijke erediensten. Het zijn bijbelliederen, liederen voor het kerkelijk jaar en voor specifieke onderdelen in de kerkdienst. De melodieën zijn deels bekend, deels speciaal gecomponeerd door verschillende

musici. De liederen vinden hun oorsprong in de kerkelijke praktijk, hebben een stijlvol taalgebruik en zijn toegankelijk in taal en melodie. In de bundel van de tekstschrijver en componist Gert Jan de Bruin (1954), sinds 2001 als predikant werkzaam te St. Michielsgestel, vinden wij bekende melodieën van o.a. Joop Stokkermans, Jacques Berthier, Antoine Oomen, Bernard Huijbers, Frits Mehrrens, Orthodox, Iona Community en vele andere min of meer bekende componisten. Het is waarlijk een oecumenische gezangenbundel met registers en aanwijzingen voor het gebruik in de liturgie.
(Uitgave: Skandalon, Postbus 138, 5260 AC Vught, 2007 - 103 pagina's - Zie ook: www.skandalon.nl) (Prijs: € 4,50).

☞ Hansjakob Becker u.a. unter Mitwirkung von Markus Rathey, **GEISTLICHES WUNDERHORN** - Große deutsche Kirchenlieder (Verlag C.H.Beck, München, 2003 - 2. durchgesehene Auflage € 39,90 - 568 S. mit einer CD des Winsbacher Knabenchor). Enerzijds kan dit lijvige boek gezien worden als een intieme geschiedenis van het Christendom, als een verzameling van geestelijke essays of als hymnologische vakliteratuur. Maar het kan ook dienen als een gezangboek om te ontdekken wat eeuwenlang gangbaar gezongen werd, maar nog lang niet verouderd is. Dat zal blijken wanneer men de bijgaande CD zal beluisteren. Om U enkele liederen te noemen die U wel zeer bekend moeten zijn als U ook Duitse liederen in uw (CD)-repertoire bezit of met uw koor zingt: 'Nun bitten wir den Heiligen Geist'; 'In dulci jubilo'; 'Mitten wir im Leben sind'; 'Nun freut euch, lieben Christen g'mein'; 'Es ist ein Ros entsprun-

gen'; 'Wachet auf, ruft uns die Stimme' om er enkele van de in totaal 50 gezangen te noemen die uitvoerig worden besproken en van notenbeeld zijn voorzien. Gezangen van de 11e eeuw tot 1990. Een boeiend boek waarin de liederen poëtisch en muzikaal worden besproken en hun verloop in de geschiedenis wordt uiteengezet.

☞ Joseph Ratzinger, **DE GEEST VAN DE LITURGIE**

In dit boek heeft Joseph Kardinaal Ratzinger, de huidige paus Benedictus XVI, in 2000 de grondslag gelegd voor een nieuw en beter verstaan van de liturgie. Hij beschouwt in zijn voorwoord de liturgie als een fresco dat door de Liturgische Beweging en door het Tweede Vaticaans Concilie is blootgelegd, maar ondertussen door allerlei omstandigheden in gevaar is en dreigt vernield te raken als niet snel het nodige gedaan wordt om de schadelijke invloed daarvan een halt toe te roepen. In het hoofdstuk 'Kunst en liturgie' komt uitgebreid de muziek in de liturgie aan bod. Het boek is in 2006 in het Nederlands vertaald door J. te Velde, Mgr. J. van den Hende en M. van den Berg Bongaards.

Uitgave: Vereniging voor Latijnse Liturgie - www.latijnseliturgie.nl - Prijs: € 24,95. De Duitse titel luidt: Joseph Kardinal Ratzinger, Der Geist der Liturgie – Eine Einführung - Verlag: Herder, Freiburg-Basel-Wien, 2002, zweite Auflage.

☞ **MARTYROLOGIUM ROMANUM**

Het Martyrologium Romanum is geheel herzien volgens de normen van het Tweede Vaticaans Concilie. De Latijnse standaardeditie verscheen in 2001, een tweede herziene editie in 2004. De Nationale Raad voor Liturgie (NRL) heeft van deze laatste editie de Nederlandse vertaling en bewerking verzorgd. Er zijn onder andere een reeks goedgekeurde liturgische gezangen voor vieringen ter ere van de heiligen opgenomen.

Uitgave: Vereniging voor Latijnse Liturgie. Besteladres: Postbus 39, 9540 AA Vlagtwedde. Prijs: € 105,—. Voor meer informatie: rkkerk.nl, jrg. 5, nr.11 - 13 juli 2007, blz. 30.

☞ Anton Zuber, **DER BRUDER DES PAPSTES - GEORG RATZINGER UND DIE REGENSBURGER DOMSPATZEN**

Een biografie van de 'Chef' van de beroemde Regensburger Domspatzen. Ruim dertig jaar was Georg Ratzinger, de broer van de huidige paus, Benedictus XVI, dirigent en leider van dit wereldberoemde jongenskoor.

Deze biografie geeft ons een uitvoerige geschiedbeschrijving van het leven van beide broers en beschrijft het leven van Georg Ratzinger waarin de muziek een centrale rol speelt. Voorzien van vele foto's en een discografie van opnames van Domkapellmeister Georg. Uitgave: Verlag Herder Freiburg im Breisgau, 2007, 256 pagina's. Prijs: € 19,90. Zie ook: www.herder.de

☞ Jos Frusch, **BLAOSMUZIEK DE MUZIEK WAAR LIMBURG TROTS OP IS**

"Blaasmuziek is een belangrijke sociale en culturele factor in Limburg. Dit boek gunt u een kijkje in deze wonderde wereld van muzikale dandrand, het laat u mee marcheren en meespelen, meegenieten en kennismaken, doet u verbaasd staan en maakt u nieuwsgierig. Opdat u voortaan niet meer uit onwetendheid in misplaatste termen spreekt over een fenomeen dat al generaties lang een hele provincie in zijn greep houdt: blaasmuziek."

Uitgave: Terra Lannoo BV, Postbus 614, 6800 AP Arnhem, 2007 © www.terralannoo.nl Prijs: € 14,95

☞ Paula van Cuilenburg (Red.), **MYSTIEK OM TE ZINGEN**

De auteurs bespreken in dit boekje de mystieke kant van kerkliederen. Achtereenvolgens komen liederen van Maria de Groot, Roger Schutz van Taizé, Iona Community, Johannes de Heer, Gerhard Tersteegen en Franciscus van Assisi aan de orde. Hoe komt het dat deze liederen mystieke zeggingskracht hebben? Wat is de drijvende kracht van de liedschrijvers en hoe komt dat in hun lied tot uitdrukking? Wat kunnen de hoorders en de zangers van vandaag eraan beleven? De inhoud is bijzonder geschikt om met deze laatsten de zang en liturgie te bespreken.

Uitgave: Boekencentrum, Zoetermeer.
Tel.: 079-3615481. Prijs: € 6,-.

☞ **ONZE VADER GEZONGEN**

Twaalf composities naar verschillende tradities, op de tekst van Matteüs 6,9-13 uit De Nieuwe Bijbelvertaling. Een samenwerkingsproject van de Raad van Kerken in Nederland, de Katholieke Bijbelstichting en het Nederlands Bijbelgenootschap. Sommige melodieën zijn eeuwenoud, andere zijn voor deze bundel nieuw gecomponeerd. Enkele bronnen: Oosters-Orthodox, Taizé, Abdij Maria Toevlucht in Zundert, Willem Blonk, Jetty Podt. Uitgave: Nederlands Bijbelgenootschap Haarlem. Tel.: 023-5146146 © www.bijbelgenootschap.nl. Prijs: boekje met de éénstemmige en koorzettingen per vijf stuks: € 18,—. Begeleidingsbundel: € 8,50.

☞ **ZINGT JUBILATE - ORGELBOEK 2**

Er is bij de nieuwe Vlaamse zangbundel 'Zingt Jubilate' een lijvig begeleidingenboek verschenen. Althans deel 2 met de orgelzettingen van nr. 101 tot nr. 999 (VII, Nederlandse gezangen). Voor alle liederen werd gezocht naar een begeleiding die enerzijds aansluit bij de sfeer en de stijl van het lied en anderzijds goed speelbaar is door de gemiddelde kerk-

organist. De eigen, reeds bestaande begeleiding van de lied-componist werd in overweging genomen; enige begeleidingen zijn opnieuw gecomponeerd door Vlaamse auteurs. Deel 1 is ook al beschikbaar. Uitgave: Altiora Averbode-tel.: 0032-13780111. Prijs: € 54,50.

☞ **SPELEN UIT HET LIEDBOEK VOOR DE KERKEN**

Zes bundeltjes voor orgel van Jaap Nieuwenhuijse (kerkmusicus en docent o.a. te Gouda): a) Drie boeken voor orgel zonder pedaal, variaties en koralen over gezangen uit het Liedboek voor de Kerken. Totaal over 32 gezangen; b) Drie boeken voor orgel met pedaal, variaties over gezangen uit het Liedboek voor de Kerken. Totaal over 29 gezangen. Uitgave: Annie Bank, Amstelveen. Prijs per deel: € 12,95.

☞ Gert Oost, **DE PSALMEN GEZONGEN**

Meer weten over tekst en muziek van de psalmen verdiept de werking ervan en geeft oog en oor voor de schoonheid van deze levensliederen. Daarom is het de moeite waard om de psalmen te oefenen. Daarbij wil dit werkboekje de helpende hand bieden. Serie Werkboekjes voor de eredienst, nr. 32. Uitgave: Boekencentrum, Zoetermeer, 2007, 31 blz.. prijs: € 4,50 - www.uitgeverijboekencentrum.nl

☞ **APOSTOLISCHE BRIEF VAN PAUS BENEDICTUS XVI**, Summorum Pontificum

Deze apostolische brief is uitgevaardigd als 'Motu Proprio' over het gebruik van de Romeinse liturgie van vóór de hervorming van 1970. Uitgave: Vereniging voor Latijnse Liturgie. Reeks 'Geschriften', nummer 12, verschenen in het najaar 2007. Besteladres: Vereniging voor Latijnse Liturgie, Maarten Lutherweg 494, 1185 BC Amstelveen. Tel./Fax: 020-6418586.

☞ GETIJDENBOEKJE VOOR KINDEREN

Zoals in het vorige nummer reeds aangekondigd is het 'Getijdenboekje voor kinderen' verschenen. Het is bedoeld om kinderen vertrouwd te maken met de liturgie van de katholieke Kerk en het is een sterk vereenvoudigde uitgave van het 'Getijdenboek' voor volwassenen. Zo lezen we in rkerk.nl - jrg.5 - nr. 15 - 28 september 2007, blz. 10: "Het boek is gesteld in kindertaal en bevat psalmen, gebeden en bijbelse liederen. Het kan ook in de liturgie gebruikt worden. Het is de eerste maal dat een dergelijk boekje in de wereldkerk verschijnt met een aanbeveling van een Bisschoppenconferentie en van het Vaticaan. De Vaticaanse brief aan de kinderen is opgenomen in de uitgave." Een uitgave van de beleidssector liturgie van de Nederlandse Bisschoppenconferentie en 'van kaft tot kaft goedgekeurd door de pauselijke Congregatie voor de Eredienst'. Besteladres: Nationale Raad voor Liturgie, Postbus 13049, 3507 LA Utrecht. Niet in de winkel verkrijgbaar. Prijs: € 9,95 (excl. verzending). Het is tevens verschenen als bijlage bij het Directorium 2007/2008. Zie ook de publicatie in Trouw, 7 sept. 2007.

☞ ZIN IN ZANG

Een handreiking aan dirigenten van kinderkoren in parochie en gemeente. Wij vestigen opnieuw uw aandacht op deze uitgave van de Werkgroep Methodiek Kind-Koor-Kerk, geschreven in opdracht van de NSGV en Unisono. Voor een uitvoerige bespreking: zie: Continuo nr. 1 - sept. 2007, blz. 30. Deze handreiking is verkrijgbaar via: Kunstfactor, Plompetorengracht 3, 3512 CA Utrecht - tel. 030-2335600 of www.amateurmuziek.nl/webwinkel. Prijs: € 18,95 (excl. verzendkosten).

☞ THE SUNDAY ORGANIST

Easy Fillers and Voluntaries Compositions

van organisten verbonden aan diverse Engelse kathedralen of zoals June Nixon, als organist en dirigent verbonden aan de St. Paul's Cathedral te Melbourne. Zo was verder Colin Mawby (b.1936) jarenlang Master Of Music at Westminster Cathedral te London. Deze uitgave bevat 16 orgelwerken met pedaal en voor de gemiddelde organist zeer bruikbaar voor de liturgie. Uitgave: Kevin Mayhned Ltd, 2004, Suffolk. Great Britain. ISBN 1 84417 289 9. Besteladres: www.musik-zacharias.de. Prijs: € 11,95.

☞ Gunther Martin Göttsche /Uwe-Karsten Groß,

ORGELMUSIK FÜR TRAUER- FEIERN - THE ORGAN FUNERAL ALBUM

Een variatie aan 'Orgelchorals' op bekende liederen uit het 'Evangelisches Gesangbuch'. Vele stijlen zijn hier vertegenwoordigd. Elk werk kan ook manualiter worden gespeeld. Een 100 pagina's rijke orgelliteratuur tot troost strekkend voor de nabestaanden. Uitgave: Baerenreiter Verlag, 2005, Kassel, BA 9207, www.baerenreiter.com Prijs: € 26,95.

☞ Bij dezelfde uitgever zijn ook verkrijgbaar:

- **ORGELMUSIK ZU TRAUUNGEN** - BA 8200 - Prijs: € 22,50.
- **ORGELMUSIK ZU WEIHNACHTEN** - BA 8495 - Prijs: € 25,95.
- **ORGELMUSIK ZUR PASSIONS-UND OSTERZEIT** - BA 9210 - Prijs: € 27,95.

☞ Block, Detlev, **SO SINGEN WIR DIE WEIHNACHT AN**

Nieuw gezangen voor de Advent, Kerstmis, Jaarwisseling en Driekoningen. Voor 1-st. koor, 1 zangstem of volk. Met melodieën van Baltruweit, Barth, Beuerle, Hoppe, Platzer, Rannacher e.a.. Uitgave: Verlag Strube - VS 1145. Voor de 'smile'-prijs van: € 1,- (!). Het zijn nieuwe teksten op min of meer bekende melodieën.

Guido Grond

(Kerk)muziek

op de elektronische snelweg (XXI)

* www.tweedehandsbladmuziek.nl

Een site speciaal voor koormuziek met ook een button 'kerkmuziek'. Koren kunnen gratis bladmuziek aanbieden en als zich een koper aanbiedt stuurt het verkopende koor de muziek naar Tweedehands Bladmuziek. Daar wordt het nagekeken en

weer keurig in orde gemaakt en vervolgens doorgestuurd naar het kopende koor. Het bedrag dat het verkopende koor vraagt wordt op hun rekening gestort. Er staan op dit moment ca. 1000 werken op de site.

* www.kunstofactor.nl

De website van de landelijke organisatie voor de ontwikkeling en promotie van amateurkunst.

* www.nsgv-aartsbisdom.nl

De diocesane afdeling van de NSGV in het bisdom Utrecht heeft een nieuwe site ontwikkeld die informatie biedt voor kerkmusici en alle betrokkenen bij de liturgie. De site bevat onder meer cursussen, vacatures en ondersteuning aan kerkkoren.

(Bron: KN, nr.29-20 juli 2007)

* www.liturgie.de

Het 'Liturgisches Institut' te Trier heeft op zijn internetsite alle officiële kerkelijke documenten over de liturgie sinds Vaticanum II gepubliceerd onder 'Informationen':

* www.zeeuwsekoorschool.nl

De Zeeuwse Koorschool breidt zich uit naar Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen. Voor meer informatie: zie de website. (Bron: KN, nr. 35-31 augustus 2007)

* www.latijnseliturgie.nl

De website van de Vereniging voor Latijnse Liturgie. Het is dit jaar veertig jaar geleden dat deze vereniging werd opgericht. Met als doel: 'het levend houden van het Latijn en van de Latijnse muziek, met name van het Gregoriaans, in de liturgie van de Rooms-katholieke Kerk, overeenkomstig de richtlijnen opgesteld door het Tweede Vaticaans Concilie en vastgelegd in de Constitutie over de heilige Liturgie en overeenkomstig de geldende liturgische boeken en voorschriften'. (Bron: Bulletin 95 - september 2007)

* www.musik-zacharias.de

Hier kunt U de folder, genaamd 'Schwarzes Blättchen' downloaden. Er is een uitgebreide shop met o.a. blaas-, koor- en orgelmuziek. Verder een zoekprogramma op titel van partituur of zangbundel. Adres: Neukircher Mühle 24, 45239 Essen-Werden (Deutschland) www.feste-der-religionen.de

Over feesten en gebruiken der religies en culturen, met o.a. pelgrimstochten.

* **www.musikundkirche.de**

De website van het onafhankelijke tijdschrift voor alle terreinen van de kerkmuziek, uitgegeven door Baerenreiter Verlag.

* **www.musia.de**

Deze website behoort tot de 6000 belangrijkste site-adressen in Duitsland. De online-shop voor musici: o.a. 150.000 partituren en boeken over muziek.

* **www.merseburger.de**

De site van uitgeverij Merseburger. Hier veel aandacht voor het Dietrich Buxtehude-jaar 2007 met diverse partituren voor orgel, koor en andere instrumenten van deze componist. Verlag Merseburg, opgericht in 1849 te Leipzig, is een van de oudste muziekuitgeverijen in Duitsland. Sinds 2005 gevestigd te Kassel Rothendit mold.

* **www.schott-music.com**

Alhier informatie over de wereld van de muziek. Een uitgebreid aanbod aan partituren, boeken, Cd's en tijdschriften.

* **www.baerenreiter.com**

Een van de grootste uitgevers van muziek. Surf naar het uitgebreide aanbod van deze uitgever.

* **www.strube.de**

De homepage van Strube Verlag GmbH (sinds 1977). Het eerste adres voor protestantse, cq. oecumenische, muziek, gevestigd te München en Berlijn. Een gelegenheid om eens over onze eigen kerkelijke grenzen heen te kijken: o.a. 'So singen wir die Weihnachten an - Neue Lieder zum Weihnachtsfestkreis' (68 pagina's voor € 1,- (!). Uitgave: Verlag Strube – VS 1145. Deze uitgave is op ons secretariaat aanwezig.)

* **www.musica-sacra-online.de**

Hier is ook het Zeitschrift für katholische Kirchenmusik in te zien. Dit is het officiële blad van 'Allgemeiner CäcilienVerband für Deutschland', de Duitse NSGV.

* **www.isidorusweb.nl**

Prinses Marijkestraat 93, 2595 TL Den Haag
- tel. (06)24-544033.

Een site met een overzicht van links naar allerlei katholieke sites: o.a. www.rkadres.nl en een webwinkel met meer dan duizend artikelen: www.rkwinkel.nl

Solterra

*'Hoe zou ik Hem kunnen zien!
De rook van mijn woorden stijgt
Omhoog en verhult Hem. Hij is
Verborgen boven mijn stem.*

*Maar alleen mijn zingen geeft
Mij de zekerheid dat Hij er is."*

(J.W.Schulte Nordholt)

OECUMENE OP VERHOOGDE TOON

Onlangs is er in Nederlandse vertaling **'Een handboek voor de spirituele oecumene'** verschenen, geschreven door de Duitse kardinaal Walter Kasper (1933). Vanwege zijn gewaardeerde inzet voor de oecumene benoemde Paus Johannes Paulus II hem in 2001 tot President van de Pauselijke Raad ter bevordering van de eenheid van de Christenen. In zijn voorwoord schrijft hij: "Deze publicatie biedt praktische suggesties voor de beleving en verdieping van de spirituele oecumene. Zij is immers het kloppende hart en het middelpunt van alle pogingen om verdeelde Christenen weer in eenheid bijeen te brengen" (1).

"Dit handboek steunt op de documenten van het Tweede Vaticaans Concilie, met name 'Dei verbum', 'Lumen gentium', 'Unitatis reintegratio' en 'Orientalium Ecclesiarum' en op latere documenten die verder vorm gegeven hebben aan het engagement van de Katholieke kerk bij het zoeken naar de christelijke eenheid, waaronder de Wetboeken van het Kerkelijk Recht, de Encycliek 'Ut unum sint', de Katechismus van de Katholieke Kerk en in het bijzonder het 'Oecumenisch Directorium. Richtlijnen voor de toepassing van de beginselen en normen inzake de oecumenische beweging'." (2)

De oecumene aan de basis

In de kleine kerkgemeenschap, in de parochie, kan deze spirituele oecumene tot stand komen. Dit vraagt "innerlijke omkeer en heiligheid van leven".

Dit volgt uit Jezus' oproep tot bekering. De weg naar verzoening en gemeenschap opent zich, als Christenen de pijnlijke wond van verdeeldheid voelen in eigen hart en ziel." (6)

"De woorden van de psalm zijn daarom van toepassing op de inspanningen voor christelijke eenheid: 'Als de Heer het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers; als de Heer de stad niet bewaakt, vergeefs doet de wachter zijn ronde'" (Ps.127,1)-(7).

Samen zingen en bidden: een begin van eenheid

Zo lezen we verder in het voorwoord onder: "Uitwisseling van gaven' is één van de wegen voor de Heilige Geest om de Kerk te voeren 'naar de volle waarheid' (Joh. 16.13). Christenen moeten daarom uitgenodigd en aangemoedigd worden om samen aan geestelijke activiteiten deel te nemen, gemeenschappelijke hulpbronnen te ontdekken en al wat mogelijk is samen te doen, volgens de huidige maat van *communio*." (11)

Samen luisteren naar het Woord van God in de Heilige Schrift.

Immers "Het Woord van God in de Heilige Schrift verlicht en voedt Christenen van alle tradities. Immers, hoe kan de Bijbel steeds meer worden gebruikt als een 'uitstekend hulp-middel' op weg naar christelijke eenheid? (vgl. 14)

Samen kunnen christenen zingend bidden uit de rijkdom van hun liturgische zangcultuur. Konkreet: nodig een niet-katholiek kerkkoor uit om deel te nemen aan een dekenale korenavond (- en dat gebeurt al in het dekenaat Roermond -) zoals we dat ook doen met andere koren die af en toe zingend te gast zijn in de liturgie. Of verzorg samen in de parochiekerk een liturgische zangstonde waaraan de plaatselijke rooms-katholieke en protestantse kerkkoren gezamenlijk deelnemen en ook samen zingen en bidden: om zo gezamenlijk zingend te getuigen van het Woord van God Samen de opdracht vervullen van 'evangelisare per musicam sacram'.

Onze gezangenbundels zijn over en weer reeds oecumenisch voorzien van gezangen uit wederzijdse tradities en reeds een gezamenlijk liedbezit geworden. "Wat je samen kunt doen, moet je samen doen, want oecumene is een must.", aldus Mgr. Jan van Burgsteden, bisschopreferent voor oecumene. Hij was onlangs bij de Derde Europese Oecumenische Assemblee in Sibiu (Roemenië). De uitgave 'Een handboek voor de spirituele oecumene' van kardinaal Walter Kasper wordt U van harte aanbevolen. Kerkelijke Documentatie - speciale editie 1.

Besteladres: Secretariaat RKK, tel.: 030-2326909 of e-mail: bestel@rkk.nl Prijs: € 7,50 (excl. verzendkosten)

(GG)

ZINGT MET PLEZIER TOT OPBOUW VAN DE GELOVIGE GEMEENSCHAP

"Eind vorig jaar verscheen in Vlaanderen een nieuwe zangbundel: 'Zingt Jubilate'. De vorige editie was inmiddels dertig jaar oud, het werd tijd voor een nieuwe uitgave. De nieuwe 'Zingt Jubilate' is een dikke, indrukwekkende liedbundel met gezangen uit de gehele traditie van de Kerk: oude hymnen, gregoriaanse gezangen, liederen uit alle eeuwen tot op de dag van vandaag, gezangen uit zowel de katholieke als de protestantse traditie.

In het 'woord vooraf' op deze nieuwe bundel schrijft Mgr. Paul van den Berghe, bisschop van Antwerpen en voorzitter van de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg: 'In alle culturen lijkt het leven begeleid door het lied. Door tekst en muziek brengt het lied niet alleen een verfraaiing maar bovenal een diepe duiding van het leven. Het lied is niet louter een verklanking van wat in de harten van mensen leeft, het geeft waarlijk een ziel aan het leven. Niet het laatst ook aan het samenleven. (...)

Ergens uit een geïnspireerde geest geboren, worden tekst en melodie opgenomen door zangers en koren, door een zingende gemeenschap, en stichten aldus communio, doorvoeld en begeistert. Zo kan het kerklied een sterke factor zijn in de steeds te realiseren opbouw van een gelovige gemeenschap.'

Deze behartenswaardige woorden geven wij graag aan u mee. Zingt met plezier, en zing vooral met het oog op de opbouw van de gelovige gemeenschap."

(Uit: Woord vooraf bij het Overzicht van de Gezangen 2 (2007)
(Werkgroep voor Liturgie Heeswijk)

Toelichting

DO-UT-DES-MUZIEKBLADEN

Onder deze naam biedt de diocesane Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging de kerkkoren en kerkmusici van de parochies in het bisdom Roermond als uit te nemen **BIJLAGE** nieuwe composities aan.

De naam is enerzijds muzikaal, anderzijds vormt zij een latijnse zin. Vertaald luidt deze: *"ik geef opdat jij zult geven"*.

Getransponeerd naar onze intentie betekent dit zoveel als: wij als diocesane NSGV bieden U deze muziekbladen aan opdat U er gebruik van zult maken en dit wellicht zult honoreren met

een **bijdrage ter bestrijding van de onkosten**.

U mag de koorcomposities legaal kopiëren en vergroten. Vriendelijk verzoek: Wilt U wel ons secretariaat hiervan met een briefkaart op de hoogte stellen!

Voor gebruik buiten het bisdom is schriftelijke aanvraag om legale kopieën à € 0,25 per blad te verkrijgen verplicht.

Alle composities zijn **copyright** van het eigen fonds USC-Strasbourg/NSGV-Roermond, tenzij anders vermeld.

1. IK BEN DE WIJNSTOK

De schrifttekst van Johannes 15, 5-7 roept onmiddellijk in herinnering op het aloude lied uit het begin van de zestiger jaren, 'Het lied van de wijnstok' (B.Huijbers/H.Oosterhuis) dat in diverse liedbundels is opgenomen.

De tekst is uit de tweede afscheidsrede van Jezus. Jezus keert terug naar God en Hij zal een plaats voor de zijnen bereiden. Hij is onze weg. Hij is de waarachtige wijnstok. Immers, "Jezus geeft ons zijn leven, opdat wij vruchten dragen, zoals de wijnstok zijn sap aan de twijgen geeft opdat ze druiven voortbrengen. (...) Zonder de wijnstok is er geen sap, zonder ranken zijn er geen druiven. Jezus heeft ons nodig om Zijn werk te realiseren".

(J.Konings, de heerlijke mens Jezus. Leesoefeningen bij Sint-Jan, blz. 134)

Ad Voesten, de componist van dit gezang, zegt daarover het volgende:

'Het in een min of meer vrij ritme gezongen werk is een samenspel tussen orgel, cantor en volk. Waarin de voordracht van de tekst centraal staat en de harmonieën "kleuren".

2. GAUDEAMUS HODIE

'Verheugt u in deze dag' is een canon voor 4 (gelijke) stemmen.

Een dankbaar stukje muziek. Niet te moeilijk, maar toch aanstekelijk door het samengaan van ritmische variatie. Overigens wordt in Europa de Duitser Rainer Butz (*1959) als componist genoemd, maar in de Verenigde Staten van Amerika zou dat Natalie Sleeth (1930-1992) moeten zijn. Wie het weet mag het zeggen. Natalie Sleeth heeft van deze canon overigens een geweldig swingende versie geschreven voor driestemmig gemengd koor, slagwerk en piano vierhandig, en uitgegeven bij Carl Fischer in de USA.

3. ANTWOORDPSALM 'ZEND UW GEEST, HEER'

Deze antwoordpsalm voor het Hoogfeest van Pinksteren, de vijftigste dag na Pasen, is genomen uit psalm 104 (103), 1ab, en 24ac, 29bc-30,31 en 34. Deze toonzetting door Jos Bielen (* 1967) van de Abdij van Averbode is te zingen voor Hemelvaart en Pinksteren, maar ook op meerdere liturgisch passende momenten, zoals bij het Vormsel. Eenvoudig van opzet, praktijk gericht. Het is aan te bevelen, indien men deze antwoordpsalm meerstemmig wil zingen, het naar boven toe te transponeren zodat het wat doorzichtiger gaat klinken. Uit: Lied & Liturgie (VCLM, nr.1 - 2007)

4. MAGNIFICAT

Dit bekende Taizé-lied van de Lofzang van Maria 'Groot prijst en looft mijn ziel de Heer' behoeft geen verdere toelichting. Over de bekende componist het volgende. Jacques Berthier werd op 27 juni 1923 geboren in het Franse Auxerre. Hij studeerde piano, orgel, harmonie en compositie bij zijn vader die eveneens componist was. In 1961 werd hij organist van de Sint-Ignatius-kerk van Parijs. Daar bleef hij actief tot zijn dood op 27 juni (=zijn geboortedag!) in 1994. Berthier componeerde op uitnodiging muziek voor de oecumenische Taizé-gemeenschap. Als katholiek moest hij in die tijd - de jaren vijftig - eerst zijn bisschop om verlof vragen. Het antwoord van de bisschop luidde: 'Aarzel niet, dat is zeer goed.'" Daarbij paste Berthier een methode toe die 'ostinato' wordt genoemd, hetgeen inhoudt dat een refrein continue wordt herhaald. Berthier componeerde 232 muziekstukken in 20 verschillende talen. Verschillende daarvan zijn inmiddels onsterfelijk, al kennen weinigen de componist. (Bron: o.a. www.katholieknederland.nl)

Guido Grond - Ad Voesten

Zilveren jubileum CD

Vijfentwintig jaar geleden verdrong op 17 augustus de CD (=Compact Disc) de grammofoonplaat. Sindsdien zijn er wereldwijd zo'n 35 miljard CD's verkocht. Volgens de legende is het aan de vice-president van Sony, Norio Ohga, te danken dat de opnamecapaciteit 74 minuten bedraagt.

Hij wilde per sé de Negende Symfonie van Beethoven zonder onderbreking kunnen afspelen.

(Bron: Musica Sacra, Sept./Okt. 2007, Heft 5)

Vanaf de orgelbank

“Wie verre reizen doet kan veel verhalen”

Tijdens onze reis naar Krakau met de “Zangers van St. Frans” uit Venray voor deelname aan het 34e Pueri Cantores Congres vroeg Guido Grond mij om een bijdrage voor deze Koorgeleide-rubriek. Omdat U gewend bent dat vanaf deze pagina de beroeps-organisten het woord tot U richten over orgelspel, orgels en liturgie zal ik mij als “welwillende en enthousiaste amateur, die leergierig is maar nog veel kan leren” *) bescheiden opstellen. Geïnspireerd door de reis die we van 9 tot 16 juli j.l. maakten wil ik enkele mijmeringen met U delen over de inspiratie die orgelspel en kerkmuziek mij al meer dan 25 jaar bieden. Hopelijk putten vooral mijn amateur-collegae hier wat inspiratie uit voor hun eigen inspanningen.

Mijn eerste mijmering betreft de constatering dat de inspiratie zeker kan komen uit een geslaagde uitvoering van een meerstemmig koorwerk met een begeleiding die je vooraf al veel studietijd gekost heeft, maar soms ook onverwacht uit een klein, verstillend gezang kan komen. Zo hebben we als koor, dirigent en organist een geweldige kick gekregen van onze zeer geslaagde uitvoering van het “Sancta Maria” van Mozart tijdens het gala-concert in de Arka Pana kerk in Krakow. We traden daar op voor een publiek van 3500 mensen, met ondergetekende op de bank van het grote von Beckkerath-orgel, aangemoedigd door een internationaal gezelschap van beroepsorganisten.

Maar het a-capella zingen van Otche Nash (Onze Vader in de Estlandse taal) tijdens het bezoek aan Auschwitz, op de voormalige executieplaats daarvan, was zowel voor het koor als voor de toehoorders een zeer emotioneel moment, dat met een adembenemende stilte werd afgesloten. Al ben je slechts toehoorder, toch geeft zo'n moment me voor lange tijd de inspiratie en daarmee brandstof voor de transpiratie die je als organist nodig hebt.

Naast het repertoire kan ook de plek waar je musiceert in eerste instantie wat tegenstaan, omdat het toch wel weer behelpen is, maar uiteindelijk toch onverwacht tot iets moois en inspirerends leiden. Op weg naar Krakow logeerden we twee nachten in een jeugdherberg in een klein dorpje op een uur rijden van Berlijn vandaan. In dat dorpje, Münchehofe, is al voor de Wende door de dorpsgemeenschap begonnen met de restauratie van het kleine kerkje. Niet omdat het dorp veel gelovigen kent, maar omdat men vond dat het kerkje behouden moest blijven. In dat kerkje hebben we met het koor gerepeteerd, en daar waar in het begin iedereen nog moe was van de lange dag in de bus, vlogen al snel de vonken er van af. Met ondergetekende trappend en zwevend achter een harmonium, dat zelf vast ook heeft moeten bijkomen van zoveel inspiratie.

Tot slot wil ik vaststellen dat ook de factor geluk tot een hoop inspiratie kan leiden. Bijgaande foto toont het Seifert-orgel in de basiliek van Kevelaar. Sinds dit voorjaar heb ik het voorrecht daar orgeltes te kunnen krijgen van Elmar Lehnen, de Basilika-organist aldaar. Door puur toeval kwam ik met hem in contact, maar het maandelijks bezoek aan Kevelaar levert veel inspiratie voor deze leergierige amateur.

Theis Gootzen

*) Ad Voesten, *Vanaf de orgelbank, Koorgeleide 72*

(KERK)MUZIKALE HEILIGEN

JUBAL: 'PATER CANENTIUM CITHARA ET ORGANO'

(Gen. 4,21)

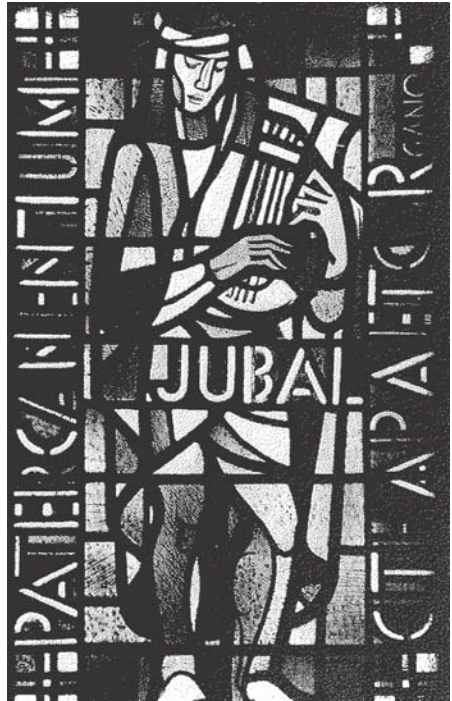
Inleiding

In de kathedraal van Luxemburg bevindt zich een groot glas-in-loodraam boven op het oksaal met de patroonheiligen van de muziek, gemaakt door Prof. Anton Wendling en voorzien van zijn lievelingskleuren rood en blauw. Elf beschermheiligen van de kerkzanger zijn erop afgebeeld. Zo ook Jubal.

Prof. Wendling is op 26 september 1891 geboren te Münchengladbach. Hij studeerde in Düsseldorf en Trier en na WO I aan de Kunstacademie te München. Later doceerde hij aan de Kunstgewerbeschule te Aken het vak glasschilder- en mozaiekkunde. In 1936 werd hij professor aan de Technische Hochschule te Aken en daar verbleef hij tot 1959. Toen verhuisde hij naar Zwitserland. Hij stierf aldaar op 13 januari 1965 te Münsterlingen/Kreuzingen.

Jubal, de eerste bijbelse musicus.

Jubal wordt beschouwd als de eerste bijbelse musicus, de 'pater canentium cithara et organo' (Gen.4,21) Hij geldt als het bewijs voor de goddelijke oorsprong van de muziek.

Zo lezen wij in het eerste boek der Bijbel, het boek Genesis, 4,17-21 (NBV): "Kain had gemeenschap met zijn vrouw, en zij werd zwanger en bracht Henoeh ter wereld. Kain was toen een stad aan het bouwen en hij noemde die Henoeh, naar zijn zoon. Henoeh kreeg een zoon, Irad. Irad was de vader van Mechujael, Mechujael was de vader van Metusael en Metusael was de vader van Lamech. LAMECH nam twee vrouwen; de ene heette Ada, de andere Silla. Ada bracht JABAL ter wereld; hij werd de stamvader van hen die in tenten leven en vee houden.

ZIJN BROER HEETTE JUBAL; HIJ WERD DE STAMVADER VAN ALLEN DIE OP DE LIER OF DE FLUIT SPELEN.” Jubal leefde ca. 3400 v. Christus in Mesopotamië, het huidige Irak.

Uit het hebreeuwse woord ‘jubal’ ontstonden de Latijnse woorden ‘jubilus’ en ‘jubilare’, evenals de Duitse woorden ‘Jubel’ en ‘jubiliëren’, de Franse woorden ‘jubiler’ en ‘jubilation’ en niet te vergeten onze Nederlandse woorden ‘jubel’, ‘jubelen’, ‘jubelfeest’, ‘jubeling’, ‘jubel-jaar’, ‘jubelkreet’, ‘jubellied’, ‘jubelstemming’, ‘jubileum’ etc.. En niet te vergeten de gregoriaanse ‘jubilus’. De laatste lettergreep van het woord Alleluia (in de tussenzang) is een lang melisme, ‘jubilus’ geheten. En dit is: ‘zich verheugen’.

Overigens, Jubal is bovendien een veelgebruikte naam voor muziekverenigingen en showorkesten. Zo bestaat er een christelijke muziekvereniging ‘JUBAL’ te Dedemsvaart. Door een samengaan, uit nood geboren, van een harmonie- en fanfareorkest op 16 april 1962, moest er een nieuwe naam gegeven worden. Via een prijsvraag werd de inzending van de heer P. Wildeboer als de beste bekroond. Hij stelde de naam ‘JUBAL’ voor en deed dat met een omschrijving van de argumenten voor die naam. JUBAL was de eerste persoon in de Bijbel, die met muziekinstrumenten te maken had. ‘Het maken van muziek, een geschenk van God, doen wij

tot eer en verheerlijking van Zijn grote naam’, vond en vindt deze vereniging.

Muziek ter ere van Jubal

Er zijn enkele componisten die ter ere van Jubal een compositie hebben geschreven of hem vermelden. Zo G.F.Händel, in de aria uit zijn Oratorium ‘Joshua’, het ‘O hätt ich Jubals Harfe’. Verder J.Sibelius, opus 35,1 ‘Jubal’ (1907/8); Ernst Piffner, ‘Der Jubal’ (1968) voor gem. koor of mannenkoor of 3-4-gelijke stemmen:

“Jubal såg en svana fly över vattnet högt mot sky” (tekst: Ernst Josephson (1851-1906)). En niet te vergeten de ‘**Lof van Jubal**’ van onze eigen Nederlandse componist **Piet Rippen**, geschreven voor het gemengd koor ‘Van knop tot bloem’ te Wachtum en uitgegeven door Harmonia-Hilversum in 1975. Piet Rippen (1928-2006), een voornamelijk in de protestantse zangwereld bekende componist. Hij schreef o.a. Vier Partita’s over Psalmmelodieën voor orgel. De tekst is van Jacob Westerbaan (+ 1670), een beroemde 15^e-eeuwse dichter en vertaler, o.a. bekend om ‘Davids Psalmen, In Nederduytsche Rijmen gestelt Door Jacob Westerbaan’. Het begin van het lied luidt als volgt: ‘O, Jubal, die de eerste waert, Die lieflijck wist te paeren op keelen en op snaeren.’ (zie: muziekfragment)

1. En La-mech had drie zo - nen, drie zo - nen, drie zo - nen, en

Tekst en melodie: Jan Wit. Zetting: Terra de Marez-Oyens.

Een lied voor kinderen "Lamech en zijn zonen" strofe 3 luidt als volgt: "De tweede heette Jubal, Jubal, Jubal, de tweede heette Jubal en die had altijd plezier. Hij sneed de eerste fluit en speelde op de lier". (Uit: Liedboek voor de kinderen, uitg. Callenbach Wereldvenster. z.j., zie lied nr. 3).

Gedicht over Jubal

Tot besluit een gedicht van D.L. Koppenhol uit Sint-Annaland (www.lwkoppenol.nl/gedichten.htm):

WIJ HEBBEN VOOR U OP DE FLUIT GESPEELD (Naar Genesis 4: 1,22)

*Jubal,
een oudtestamentische figuur,
beoefent zijn muziek
zonder partituur.
Ontlokt mooie klanken,
helder en luid,
aan zijn instrumenten
de citer en de fluit.*

*De eerste musicus
uit een 'ver' verleden
speelt voor herders,
tentenbouwers en smeden.
Men zingt en danst voor
bruidgom en bruid
en zijn vrolijk bij
de tonen van de fluit.*

Guido Grond

Kind-Koor-Kerk

Samen zingen... is samen vieren

In Koorgeleide van maart 2007 deden we een oproep om binnen uw parochie een viering te houden waarbij alle koren samen zingen. Met name om de rol van het kinderkoor te verbreden is het goed als het kinderkoor samen zingt met gemengd koor, jeugdkoor of mannenkoor. Dit alles krijgt een bijzondere betekenis wanneer dit project geplaatst wordt in het kader van het Jaar van het Gezin. Op initiatief en met ondersteuning van de Dekenale Koorkring heeft men in Venray samen gevierd, samen gezongen, maar dat ging niet zonder slag of stoot. Er moesten aardig wat hobbels worden genomen.

Er waren drie koren, het kinderkoor, het jeugdkoor en het gemengd parochieel koor. De dirigenten zetten in eerste instantie vraagtekens bij dit project en ook de koorleden hadden hun twijfels. Het gemengd parochieel koor zingt altijd achter in de kerk op het oksaal, terwijl het kinderkoor en jeugdkoor beneden zingen. Dat riep meteen al vragen op, want samen zingen doe je immers met elkaar?!

Gelukkig maakte het parochieel koor geen probleem om beneden in de kerk te zingen, alhoewel het voor sommigen best eng was! (hobbel 1)

Dan het repertoire. Er werd samen met de dirigenten gekozen voor liederen uit het project "Sterren van de Hemel", met daarnaast gezangen van Taizé zoals het "Ubi caritas" en een zegenbede uit de liederenbundel van Iona.

Voor het parochieel koor was dat even wennen omdat het voornamelijk Nederlandse liederen waren en die vindt men al snel kinderachtig. (hobbel 2)

Maar toch ... dit nieuwe repertoire sprak de leden aan en omdat alle liederen door alle koren samen werden gezongen ontstond er een volwassen klank. De strofen werden afwisselend gezongen door kinderkoor, jeugdkoor of parochieel koor. Het refrein werd door alle koorleden met de kerkgangers gezongen.

Aan de andere kant moesten het kinderkoor en het jeugdkoor wennen aan vierstemmigheid van bijvoorbeeld het lied uit Iona. Daarnaast wilde het jeugdkoor meer tempo in de liederen (hobbel 3) maar men begreep na enige uitleg dat deze liederen daarvoor niet geschikt waren.

Foto uit: *800 years of singing & learning
in the heart of Dublin -
Saint Patrick's Cathedral*

Bovendien leent onze kerk zich qua akoestiek (veel galm) niet voor snelle gezangen.

Uiteindelijk waren alle voorbereidingen getroffen, de liederen uitgezocht, dirigenten waren het eens over de stukken die ze afwisselend zouden gaan dirigeren, de gezinswerkgroep had de boekjes gemaakt en de laatste repetitie was gepland. En zie daar hobbel 4: op de laatste repetitiedag bleek dat er tijdens ons repetitieuur in de kerk een avondwake was gepland.

Een communicatiestoornis tussen werkgroep, koren en pastor.

Met kunst- en vliegwerk lukte het toch nog om voorafgaand aan de avondwake een ingekorte repetitie te houden. Hieruit blijkt, dat een goede en zorgvuldige communicatie tussen alle betrokken partijen binnen de parochie van

groot belang is!

Toen was het zover en kon er gevierd worden. Voorafgaand aan de dienst werden de kerkgangers uitgenodigd de samenhang al een keer mee te zingen zodat iedereen vertrouwd kon raken met de gezangen.

***Immers, samen zingen
is samen vieren!***

Toen begon de viering met als thema "**het gezin**". Alle koorleden stonden nu als één groot koor/familie/gezin in de kerk, in leeftijd variërend van 6 tot 80 jaar en zongen vol overgave het openingslied "Vier mee met ons". Kan het nog mooier? Na afloop was iedereen het erover eens: Dit moeten we ieder jaar doen!

Belangrijke leerpunten uit dit samenwerkingsproject:

- dirigenten ontmoeten elkaar, leren van en luisteren naar elkaar
- dirigenten maken kennis met nieuw repertoire
- dirigenten wisselen bij verschillende liederen, zodat een kinderkoordirigent ook eens een gemengd koor kan dirigeren
- dirigent staat voor één groot koor
- koorleden leren ander repertoire kennen
- kinderkoorleden raken vertrouwd met meerstemmigheid
- kerkgangers horen op deze manier alle koren en niet zoals meestal in een gezinsmis het kinderkoor alleen, of in een plechtige viering alleen het parochieel koor.
- eenmaal per jaar samen zingen bevordert het onderlinge contact, stimuleert de koorleden en versterkt de band binnen de parochiegemeenschap!

In Venray komt volgend jaar een vervolg, wij hopen dat u ook enthousiast bent geworden!!

Joke Halmans

Basiscursus Kinderkoördirectie in Venray

De Koorkring van het Dekenaat Venray heeft - inspeland op de behoefte die zij rondom de voor de Kinderkoren georganiseerde KIA's de afgelopen jaren hoorde - een opzet tot een basiscursus Kinderkoördirectie ontwikkeld.

Tot grote vreugde van de Koorkring toonde het Kunstencentrum Jerusalem in Venray van stonde af zich bereid hierop met maatwerk in te spelen.

In nader overleg tussen Koorkring en Kunstencentrum is het programma definitief vastgesteld. De organisatorische - en financiële afwikkeling geschiedt door de NSGV. De cursus wordt mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het dekenale kerkbestuur. De cursus wordt gegeven in en door het Kunstencentrum Jerusalem Venray in nauwe samenwerking met de NSGV. De docenten zijn, van de zijde van het Kunstencentrum: Wilmy van de Helm (zang, stemvorming, c.a.), René Pisters (theorie, slagtechniek, c.a.) en van de NSGV Gerard Sars (liturgie, repertoire, organisatie, samenwerking, c.a.).

Begin september is de cursus met negen deelnemers van start gegaan. De deelnemers zijn afkomstig uit drie dekenaten, Venray, Horst en Gennep. Vrijwel allen zijn al op een of andere wijze actief met kinderkoren in hun parochie. Naast oproepen naar potentiële kandidaten zijn ook alle kerkbesturen en (inclusief de volwassenen) koren binnen het dekenaat Venray aangeschreven.

Elementen als algemene muziektheorie, stemvorming, slagtechniek, repetitietechniek, repertoirekeuze, liturgie, organisatie, communicatie en samenwerking maken deel uit van het cursuspakket. Bij elkaar 25 lessen.

Gebleken is, dat het Kunstencentrum de door de Koorkring geformuleerde aanzet consciëntieus en nauwgezet heeft uitgewerkt in een zeer op de cursusgroep toegespitst aanbod.

De betreffende parochiegemeenschappen mogen zich straks gelukkig prijzen met gemotiveerde en bekwame kinderkoordirigenten !

Jack Gardeniers, voorzitter DKK Venray

DE MUZIKALITEIT VAN DE LITURGIE

“Muziek is meer dan taal een lichamelijke vorm van communicatie, en meer dan de taal heeft de muziek het menselijke lichaam nodig. Zoals het luisteren naar een tekst vooral het werk van de geest is die de beelden begrijpt, zo is het luisteren naar muziek vooral het werk van het lichaam dat bewegingen volgt. We kunnen de hele liturgie beschouwen als een muzikaal gebeuren. We doen dat bijvoorbeeld door ons te concentreren op het muzikale fenomeen van de stemming. Als wij aanwezig zijn in de liturgische ruimte, dan heerst er een bepaalde stemming. Die stemming voelen wij, en wij stemmen ons daarop af. Vervolgens stemmen wij in met de liturgie, eerst al met de openingszang. We stemmen in met de toon en de beweging, alleen zo kunnen we het gezang volgen.”

(Willem Marie Speelman, in: Voorgaan met lijf en leden en met hart en ziel (Red. Jo Staps - Liturgische Handreikingen 30. Commissie voor Liturgie van het bisdom Breda. Uitgeverij Abdi van Berne, Heeswijk 2007, blz. 12).

Studiedag kinderkoördirectie

8 september 2007

Afgelopen 8 september vond er een studiedag plaats voor kinderkoördirectanten in Roermond, georganiseerd door de werkgroep Kind-Koor-Kerk van de NSGV Roermond i.s.m. VNK-Limburg.

Voor de eerste keer was er een beroep gedaan op kinderen van kinderkoren in ons bisdom om een projectkinderkoor te vormen en 20 kinderen vanuit 3 verschillende kinderkoren hadden zich enthousiast aangemeld voor dit projectkoor. Samen met de deelnemers van de studiedag werd gestart met het zingen van een canon en een vrolijk *jabadootje*. Daarna gingen de kinderen aan de slag met Annie Jansen. Ondertussen werden er workshops gehouden over repertoire, ledenwerving en ouderparticipatie.

Joke Halmans benadrukte tijdens haar workshop *repertoire* dat samenhang binnen de liturgie zeer belangrijk is. Veel kinderkoren hebben veelal hun eigen repertoire en gaan zodoende voorbij aan het "samen vieren" gevoel. Dat samen vieren kun je bevorderen door samen te zingen, koor en volk. Daarom is het belangrijk om de keuze van de liederen binnen de liturgie af te stemmen op samenhang en solo(koor)zang. Ten minste het openingslied en het 'slot' lied (zendingslied) zou een samenhang moeten zijn. Betrek de mensen in de kerk erbij, door voorafgaande aan de viering te 'oefenen' met koor en volk. Laat de mensen in de kerk voelen dat zij ook belangrijk zijn en een bijdrage kunnen leveren aan de viering. Om een en ander duidelijk te maken werd geoefend met liederen die geschikt zijn voor samenhang.

Richard Griffijn lichtte in zijn workshop een aantal tipjes toe die belangrijk zijn i.v.m. ledenwerving en ouderparticipatie.

1. Betrek zoveel mogelijk de omgeving erbij. Heb je ingang in de scholen? Ken je leerkrachten die je kunt benaderen?

- Ben jezelf werkzaam als leerkracht dan heb je natuurlijk die ingangen al!
2. Zorg dat je koor een goede organisatie heeft. Als een kind voor de 1^e keer komt kijken, geef dan meteen goede informatie mee over het koor. Zorg dat je professioneel overkomt net zoals dat ook gebeurt bij sportclubs etc! Door over en weer met elkaar ervaringen te delen werd het voor iedereen een boeiende dag. Omdat het open monumentendag was, bezochten we de Caroluskapel en het Carolushuis. 's Middags na de lunch was er een open repetitie van Annie Jansen met het projectkinderkoor.

Afsluitend werden een zestal liederen ten gehore gebracht door het koor, variërend van Latijn, Zuid-Afrikaans, meerstemmigheid en canons. Iedereen was zeer onder de indruk van wat men kan bereiken met een groep kinderen als er intensief mee wordt gewerkt. Na afloop was iedereen enthousiast over het verloop van deze studiedag, die volgens velen alweer om een vervolg vraagt!

Helna Beelen

VNK - INFO

**Stichting
Verenigde
Nederlandse
Korenorganisaties
Limburg**

Junglebook in Voerendaal

Op Zaterdag 16 oktober was in "De Borenburg" in Voerendaal het podium vrijgemaakt voor meer dan tweehonderd jonge zangers en zangeressen uit de hele provincie.

De kinderen hadden een hele middag hard gewerkt aan de liedjes uit het Junglebook. Met behulp van de workshopleiders Pieter Bongaarts en Marco Mariën uit Noord-Limburg en Nicole Senden en Hanneke Scheffers uit Zuid-Limburg was er aan het eind van de middag een voortreffelijk toonmoment.

De volgende reactie kwam na afloop in de mailbox,

"Namens alle Floddertjes en hun leiding wil ik je team van harte bedanken voor de fijne middag in de Borenburg. De kinderen hebben volop genoten en waren heel enthousiast.

Ook de ouders waren vol lof. Wij als leiding hebben een heel goed gevoel aan deze middag overgehouden en zullen hopelijk in de toekomst vaker hieraan meedoen.

Geweldig zoals jullie dit georganiseerd hebben en hoe makkelijk de kinderen zich bij jullie thuisvoelden. Proficiat !! En bedankt,

vriendelijke groet,
Kinderkoor De Floddertjes Maastricht"

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

Postbus 203
6040 AE Roermond
T.: 0475-399299
T.: 0475-399268 (Mw. S. Hoeymakers)
T.: 0475-399264 (drs. B. Thomissen)
F.: 0475-399298
E.: info@hklimburg.nl

Nieuws alla breve

RUIM 2000 PIJPORGELS IN KATHOLIEKE KERKEN

De Katholieke Klokken en Orgelraad (KKOR), het adviesorgaan aan de bisschoppen inzake klokken en orgels, heeft een landelijke inventarisatie laten houden van pijporgels in rooms-katholieke kerken. Het is de eerste keer dat er in Nederland een vrijwel volledig overzicht per bisdom is van de ruim 2.000 orgels die in katholieke kerken en kapellen aanwezig zijn.

Op 28 juni 2007 heeft bisschop Hurkmans, referent voor liturgie en kerkmuziek binnen de Nederlandse Bisschoppenconferentie, het eerste exemplaar van de inventarisatie op CD-ROM in ontvangst genomen. De inventarisatie is onder meer van belang voor iedereen die zich regelmatig met orgels bezighoudt, maar ook voor parochiebestuurders die orgelzaken te behandelen hebben. De inventarisatie biedt ook een waardevol gegevensbestand bij verplaatsingen van orgels als gevolg van kerksluitingen. Ook voor musicologen en wetenschappers biedt de inventarisatie interessante informatie. Het onderzoek is verricht door de heer Johan Groen te Scheveningen op basis van desk research. Het is een momentopname, de zeven orgeladviseurs van de KKOR zullen het gegevensbestand up to date houden.

Het databestand is te raadplegen via de website www.bisdomdenbosch.nl. Ook is het bestand op CD-ROM te bestellen door € 25,— over te maken op girorekening 369369 t.n.v. KKOR, o.v.v. Pijporgelinventarisatie.

(Bron: Persbericht - 28 juni 2007)

RKK ZINGT GREGORIAANS VOOR DE HEMELPOORT OP RADIO 5

In een nieuw wekelijks RADIOPROGRAMMA vraagt het RKK zich af wat de eigen kracht is van de traditionele kerkmuziek van de katholieken, het GREGORIAANS.

Wat is die eigen kracht van gregoriaans? Het antwoord op die vraag staat centraal in het nieuwe programma 'ZINGEN VOOR DE HEMELPOORT'. Zowel deskundigen, bekende Nederlanders, als 'argeloze voorbijgangers' proberen die vraag vanaf zondag 23 september te beantwoorden. En dat IEDERE ZONDAG VAN 19.00 -19.30 uur bij het RKK op Radio 5 (via de kabel en op middengolf 747AM). Via internet: www.katholieknederland.nl en kies dan voor 'radio'.

(Bron: rkkerk.nl, Blad voor Katholiek Nederland, jrg. 5 - nr.14 september 2007, blz.25)

DOOR DE H.GEEST GELEIDE HAND

VAN DE ORGELSTEMMER

De Kerk is voor paus Benedictus XVI te vergelijken met een orgel, de koningin van de instrumenten. Dat zei de paus naar aanleiding van de wijding van het Benedictus-orgel te Regensburg.

Orgel Arka Pana- Kraków

“In een orgel moeten de vele pijpen en de registers een eenheid vormen. Mankeert er hier en daar iets, is een pijp ontstemd, dan is dat allereerst slechts voor een geoefend oor hoorbaar. Zijn er meerdere pijpen niet meer zuiver gestemd, dan zijn er disharmonieën, en het wordt ondraaglijk. Ook deze pijpen van dit orgel zijn onderhevig aan temperatuur-schommelingen en vermoeidheidsverschijnselen.

Dat is een beeld van onze gemeenschap in de kerk. Zoals in het orgel een bewaarde hand altijd weer de disharmonieën tot de juiste klank moet verenigen, zo moeten ook wij in de kerk de veelheid van gaven en charismata altijd nieuw door de gemeenschap van het geloof tot de klankeenheden in de lof Gods en in de broederlijke en zusterlijke liefde vinden. Hoe meer wij ons door de liturgie in Christus veranderen, des te meer zullen wij bekwaam zijn ook de wereld te veranderen doordat wij de goedheid, de barmhartigheid en mensvriendelijkheid van Christus uitstralen”.

Dit orgel gestemd te houden, de harmonieën van de pijpen steeds te verfijnen, in dienst van de waarheid van God, die de waarheid van alle mensen is. Dat is de weg en het doel van het pontificaat van Benedictus XVI.

(Uit: Armin Schwibach, - idem - (Zenit 23 Dez.2006)

Samen zingen in Maasbree

Als pastoor kom ik maar zelden in de kerk. Althans om in de bank te zitten. En als het dan al eens voorkomt, dan is het bij begrafenissen, waarbij je geoeffende oor en oog precies ziet wat in de kerk van de collega veel beter of minstens anders had gekund. Zo gaat dat.

En eerlijk gezegd had ik ook zo'n gevoel op zondag 14 oktober. Alweer het zoveelste waar je naar toe 'moet'. Het was bovendien prachtig najaarsweer. Gelukkig kent mijn auto de weg naar het dekenaat Helden nog bijna vanzelf. Even was er nog de verleiding om onderweg te stoppen bij een van dan de gezellig volle terrassen en samen met al die fietsers en wandelaars te genieten van Midden-Limburg en het Noord-Limburgse land...

Maar ja, de plicht roept, dus hard zijn voor jezelf en doorrijden. Maar ik had nog niet geparkeerd in Maasbree of mijn stemming werd een beetje als het weer van die prachtige dag. Een blaaskapel speelde ergens iets dat mij vriendelijk in de oren klonk, maar dat ik niet direct kon thuisbrengen. Het geluid kwam uit de kerk (ja, ik was iets te laat, maar als inwoner van Parkstad is het verkeerstechnisch onmogelijk in de rest van Limburg op tijd te komen!) en werd gevolgd door een volle kerk, zingende het mooie gezang 'De vreugde voert ons naar dit huis, waar 't Woord aan ons geschiedt. God roept zijn Naam over ons uit en wekt in ons dit lied!' Toen was ik verkocht...

De samenhangmiddag in Maasbree is een zinvol initiatief. Gewoon samen komen, zingen en luisteren, en elkaar helpen en bevestigen, bevoedigen en steunen in het zingend vieren van ons geloof, met oud en nieuw repertoire, gregoriaans en Nederlands. In het juweeltje van een mooi gerestaureerde kerk was een perfecte sfeer. Voor op het priesterkoor zat het blaasensemble. De zon speelde dankbaar met hun koper. Het jubilerende kerkelijk dameskoor van Maasbree, dat onder leiding van inspirator en dirigent Ad Voesten het idee en de organi-

satie van de middag op zich had genomen, was samen met de mannenschola present bij het koororgel links (dat koororgel, was daar niet nog eens ooit wat mee? Toen het aangeschaft moest worden? Vanmiddag was het in ieder geval perfect! En dat geldt ook voor de vaste plaats van het koor in Maasbree: vooraan links in het transept, dicht bij en dienstbaar aan de liturgie!) Terwijl het Jeugdkoor 'De Breetse Krekeltjes' aan de andere kant van de kerk meezong. En zo was en bleef de hele sfeer: jong en oud zongen elkaar vanuit verschillende muzikale tradities toe, terwijl het programma ook ruimte liet voor mooie religieuze muziek door solisten. 'Programma' is eigenlijk fout: het was liturgie, minstens een geheel waarbij verondinging en gelovig antwoord naadloos in elkaar overgingen. Mooi waren de intro's en tussenspelen van het blaasensemble. Uitnodigend en rustgevend tegelijk was de manier van dirigeren van Ad, waardoor koor, volle kerk, orgel en ensemble eenstemmig God lof konden brengen. Heel fris klonk het geluid en het repertoire van het Jeugdkoor. Groot was gelukkig ook de belangstelling van deken en priesters van het dekenaat en van nagenoeg het voltallige bestuur van de NSGV te Roermond: deze middag zette wellicht meer zoden aan de dijk dan de gemiddelde vergadering! Hartelijk en voldaan was de sfeer na afloop bij de koffie.

Misschien dat deze of gene meer nadruk had willen zetten op de koorzang voor wat betreft de meestemigheid. Misschien dat het repertoire in de toekomst nog verder uit te diepen is. Maar in ieder geval was het een middag waarop de kerkmuziek leefde 'als vanouds': tot lof van God en tot stichting en bevestiging van allen die erbij waren. Dank, 'Maasbree', voor dit mooie initiatief. Buiten scheen de zon, maar ook binnen was het stralend weer. Eigenlijk was ik op de terugrit blij nog eens zo in de kerk te hebben gezeten!

Ed Smeets

KIA verslagen

Koren-Instructie-Avond Koorkring Heythuysen te Haelen

Dinsdag 2 oktober 2007 werd in de parochiekerk van de H. Lambertus te Haelen een Koren-Instructie-Avond gehouden (de 23^e na de heroprichting van de Koorkring in 1984).

Hieraan werd deelgenomen door vier kerkkoren van het voormalige dekenaat Heythuysen, het dameszangkoor van het verpleeghuis en astmacentrum "Hornerheide", het kinderkoor "de B-engeltjes" van de parochie van de H. Isidorus van Heibloem. Een koperkwintet van harmonie "Philolemena", Haelen, o.l.v. Th. Peeters, musiceerde vóór de aanvang van de K.I.A. en tot besluit. Eveneens begeleidde dit kwintet het openingsgezag en het slotgezag. Deze gezangen werden gezongen o.l.v. Th. Peeters.

De voorzitter van de koorkring ging vervolgens in op de waarde van een K.I.A. "Een K.I.A.," zo zei hij, "is niet alleen bedoeld als een beoordelingsmoment, een concours voor kerkkoren, ook al lijkt het daar soms wel eens op. Veel belangrijker en waardevoller is het samen-zijn, het samen-beleven van kerkmuziek en het luisteren van de kerkkoren naar elkaar, naar het kinderkoor en naar het koperkwintet. Zó leren allen van elkaar een bijdrage te leveren aan "het gaande houden van de lofzang Gods", zowel met aloude Gregoriaanse gezangen en meerstemmige gezangen alsook met nieuwe Nederlandstalige of anderstalige gezangen. Juist het zingen van nieuwe Nederlandse gezangen betekent een vernieuwend element voor de K.I.A. en voor de liturgische zang. Dat vernieuwende element komt deze avond ook naar voren in het zingen en sa-

men-zingen met een **kinderkoor**, in het zingen van een **cantor** met een koor of met een **gemeenschap**, in het musiceren van een **koperkwintet** ter ondersteuning van de kerkkoorzang en in het luisteren naar enkele orgelintermezzo's, waardoor de **organisten** laten horen, dat zij door de klank van het orgel en door hun dienstambt luister bijzetten aan het vieren van de liturgie."

Aalm. G. Grond leidde het openingsgezag (tevens instructiegezag) in, psalm 122 "Hoe blij was ik toen men mij riep: wij trekken naar Gods huis". Hij benadrukte hierbij de **betekenis van de antwoordpsalm in de liturgie**. Cantor, Wim Raemaekers, zong de verzen en de aanwezigen zongen het refrein. Het koperkwintet begeleidde de samenzang. Als slotgezag werd door alle koren driestemmig gezongen (ook instructiegezag): "Zal er ooit een dag van vrede zijn?", begeleid door het koperkwintet. De orgelintermezzo's werden verzorgd door: J.P. Steyvers, H. Joosten, L. Stultiëns en A. Overdevest.

Mgr. R. Maessen, deken van het dekenaat Thorn/Heythuysen, dankte aan het eind de zangers en zangeressen voor hun bijdragen aan deze KIA en voor hun dienstbaarheid aan de parochies om in de liturgische diensten zingend aanwezig te zijn. "Uw gezag is van grote waarde", aldus de deken. Uit deze KIA bleek hoe kerkmusici (zangers, zangeressen, kinderen, cantors, organisten en blaas muzikanten) met elkaar een vierende **gemeenschap** kunnen worden.

M. Francot, voorzitter Koorkring van het voormalige dekenaat Heythuysen

ACTIVITEITENAGENDA

KOREN(INSTRUCTIE)AVONDEN

Koorkring	datum	plaats	Thematiek
Thorn	okt.'o8	Thorn	30e KIA

* ORGELCONCERT DOOR ROB WALTMANS.

4 december om 13.00 uur in de kerk van de H.Pancratius te Heerlen. Meer informatie: www.stichting-sol.nl

* Resonansdag Stuurgroep KKK - 25 januari 2008

Op vrijdag 25 januari 2008 wordt de jaarlijkse Resonansdag gehouden door de Stuurgroep 'Kind, Koor en Kerk' van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging te Utrecht, Plompetorengracht 3. Uitgenodigd zijn ook verwante organisaties als KCZB, Pueri Cantores Nederland en Code-Music.

* LANDELIJKE JAARVERGADERING NSGV te Roermond

Van 13-14 juni 2008 vindt de Jaarvergadering, Algemene Raad van Afgevaardigden en studiedag van het NSGV-Hoofdbestuur plaats te Roermond. Nadere gegevens volgen te zijner tijd.

INTERNATIONAAL

* 18-20 september 2008:

Europese Conferentie van Kerkmuziekorganisaties (CEDAME) te Luxemburg. Thema: Mariadevotie - Mariale gezangen.

Zingen hoort bij de innerlijke ontwikkeling van een mens

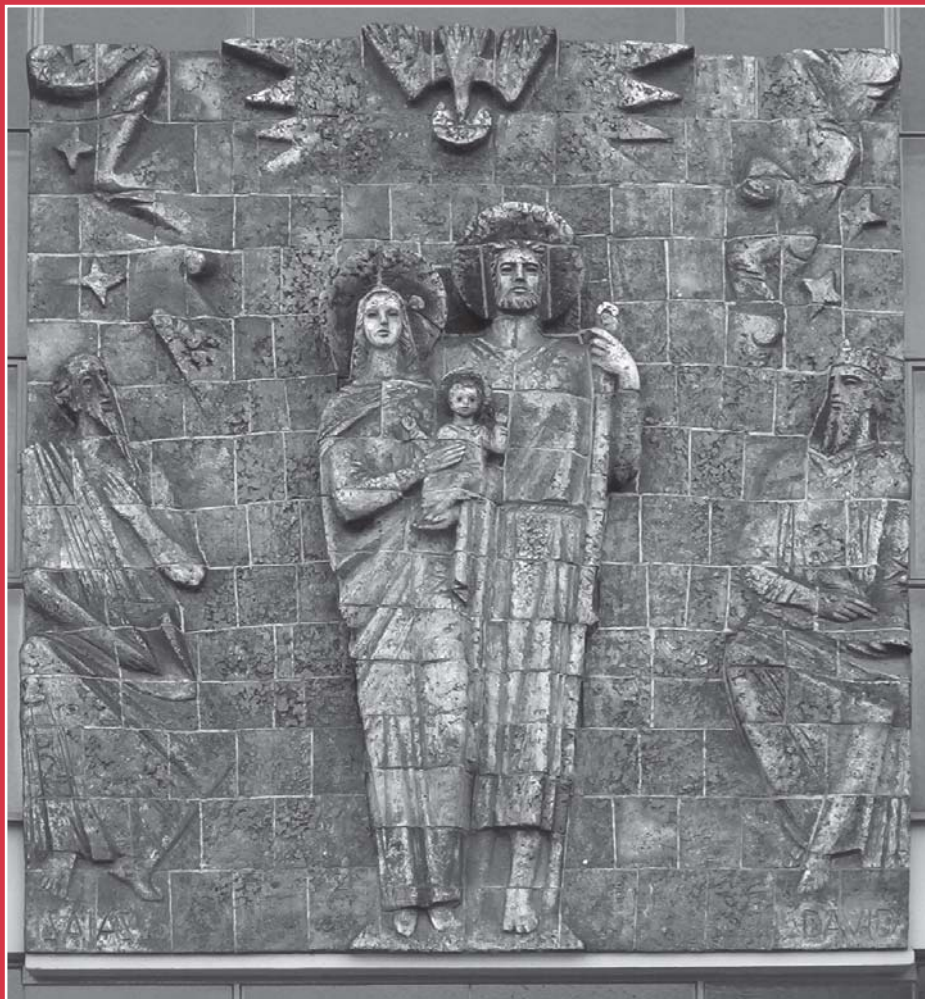
Jaap van Zweden was al op zijn negentiende concertmeester van het Concertgebouw. Negen jaar geleden ging hij dirigeren. Nu is hij chef-dirigent van het Dallas Symphony Orchestra (Amerika).

In een artikel van Hugo Camps over Jaap van Zweden (45) in Elsevier - 24 februari 2007, blz. 36 e.v. lazen wij de volgende opmerkingen van deze chef-dirigent: 'Ik ben door de jaren steeds meer van opera gaan houden. Het spektakel op het podium bevalt me zeer. En er is de menselijke stem, toch het ultieme instrument. Zelfs als instrumentalist moet je altijd vanbinnen meezingen. Ik kan enorm meezingen, vanbinnen. 'Toen ik een kind van een jaar of vijf was, werd er op de lagere school dagelijks gezongen. Een half uurtje. Het hielp toch bij de muzikale ontwikkeling. Jammer dat het vandaag niet meer gebeurt, althans niet meer op alle scholen. Zingen hoort bij de innerlijke ontwikkeling van een mens. Zelfs in de Nederlandse voetbalstadions hebben ze het zingen verleerd. Wat je nu hoort, zijn alleen nog spreekkoren. Ook jammer.'

Om over na te denken en dan tot zingen over te gaan!

2007

Jaar van het Gezin

afbeelding H. Familie-parochie Langgraaf. Reliëf: W. van Hoom. Foto: Rob Peeters

(GE)ZIN IN ZINGEN

*De 'huiskerk' als basis voor (kerk)muzikaal
leven, nu en in de toekomst*

